1.

Laki

rikoslain 2 c luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain (39/1889) 2 c luvun otsikko, 4 §:n 2 momentti, 10 §:n 2 momentti, 11 ja 12 § ~~sekä~~, 13 §:n 2 momentti sekä 6 luvun 1 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 c luvun otsikko, 4 §:n 2 momentti, 12 § ja 13 §:n 2 momentti sekä 6 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 800/2017, 10 §:n 2 momentti laissa 628/2013 sekä 11 § laeissa 800/2017 ja 923/2024, sekä

lisätään 2 c luvun 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 800/2017, uusi 3 momentti, 10 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1099/2010, 628/2013, 800/2017 ja 231/2022, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, sekä lukuun uusi 11 a ja 12 a § seuraavasti:

2 c luku

Vankeudesta, yhdistelmärangaistuksesta ja varmuusvankeudesta

4 §

Vankeusrangaistusten yhteenlaskeminen

— —

Elinkautinen vankeusrangaistus käsittää ne vankeusrangaistukset, yhdistelmärangaistukset, sakon muuntorangaistukset ja arestirangaistukset, jotka pannaan täytäntöön samalla kertaa elinkautisen vankeusrangaistuksen kanssa. Elinkautinen vankeusrangaistus käsittää lisäksi varmuusvankeuden, johon tuomittu on määrätty ennen elinkautiseen vankeuteen tuomitsemista.

Varmuusvankeus käsittää ne vankeusrangaistukset, yhdistelmärangaistukset, sakon muuntorangaistukset ja arestirangaistukset, jotka pannaan täytäntöön samalla kertaa varmuusvankeuden kanssa.

10 §

Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta

— —

Ehdonalaista vapauttamista harkittaessa on vankilassaoloajan lisäksi otettava huomioon:

1) elinkautiseen vankeusrangaistukseen johtaneen rikoksen tai rikosten laatu;

2) muut rangaistukset, jotka elinkautinen vankeusrangaistus käsittää tai jotka on suoritettu 10 a §:ssä tarkoitettuna vankilassaoloaikana;

3) tuomitun muu mahdollinen myöhempi rikollisuus;

4) 9 §:n 2 momentissa tarkoitetut seikat;

5) vankeuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman toteutuminen ja vankila-aikainen käyttäytyminen muutenkin;

6) tuomitusta mahdollisesti tehty uusimisriskiä koskeva arvio; sekä

7) tuomitun mahdollinen sitoutuminen noudattamaan valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 4 §:ssä tarkoitettua lääkehoitoa ja siihen mahdollisesti liitettyä muuta hoitoa ja tukea koskevia ehtoja.

Jos 2 momentissa tarkoitettujen seikkojen perusteella on olemassa ilmeinen vaara, että elinkautiseen vankeuteen tuomittu vapauduttuaan syyllistyy uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen, vankia ei voida päästää ehdonalaiseen vapauteen.

— —

11 §

Yhdistelmärangaistus

Tuomioistuin voi rangaistukseen tuomitessaan syyttäjän vaatimuksesta päättää, että rikoksentekijä tuomitaan yhdistelmärangaistukseen, joka koostuu ~~vähintään rangaistuksen määräämisestä säädettyjen säännösten mukaan mitattavasta~~ enintään tapaukseen sovellettavien säännösten mukaan rikoksesta säädetyn enimmäisrangaistuksen pituisesta ehdottomasta vankeudesta ja sitä välittömästi seuraavasta valvonta-ajasta, jonka pituus on vuosi. Yhdistelmärangaistukseen tuomittu vapautuu valvonta-ajalle mainitun vankeusajan

jälkeen, jos ~~syyttäjä ei ole hakenut hänen määräämistään varmuusvankeuteen~~vapaudenmenetystä ei ole jatkettu varmuusvankeutena 11 a §:n mukaisesti. ~~Valvonta-ajan pituus on yksi vuosi, jollei hovioikeus ole varmuusvankeudesta annetun lain (/) 7 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla määrännyt valvonta-ajan pituudesta toisin. Valvonta-ajan on kuitenkin aina oltava vähintään kuusi kuukautta.~~ Yhdistelmärangaistukseen ei sovelleta ehdonalaista vapauttamista eikä valvottua koevapautta koskevia säännöksiä.

Edellytyksenä yhdistelmärangaistukseen tuomitsemiselle on, että:

1) rikoksentekijä olisi tuomittava määräaikaiseen, vähintään kolmen vuoden pituiseen vankeusrangaistukseen murhasta, taposta, surmasta, törkeästä pahoinpitelystä, naisen sukuelinten silpomisesta, törkeästä raiskauksesta, lapsenraiskauksesta, törkeästä lapsenraiskauksesta, seksuaalisesta kajoamisesta lapseen, törkeästä seksuaalisesta kajoamisesta lapseen, lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä ryöstöstä, törkeästä tuhotyöstä, joukkotuhonnasta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, törkeästä ihmiskaupasta, panttivangin ottamisesta, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta, kaappauksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta taikka sellaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta sellaiseen rikokseen;

2) rikoksentekijä on ennen rikoksen tekemistä tuomittu 1 kohdassa mainitusta rikoksesta, johon hän on syyllistynyt uutta rikosta edeltäneiden kymmenen vuoden aikana, tai hän on tehnyt tällaisen rikoksen kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän on vapautunut suorittamasta yhdistelmärangaistuksen vankeusaikaa tai elinkautista vankeutta taikka yhdistelmärangaistuksen jälkeen määrättyä varmuusvankeutta; ja

3) rikoksesta ilmenevien seikkojen ja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentin mukaisessa selvityksessä arvioidun uusimisriskin perusteella on olemassa ilmeinen vaara, että rikoksentekijä vapauduttuaan syyllistyy uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen.

Jos 2 momentin 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty, rikoksentekijä voidaan tuomita yhdistelmärangaistukseen, jos hänet olisi tuomittava mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitetusta rikoksesta vähintään kahdeksan vuoden vankeusrangaistukseen ja jos momentin 3 kohdassa säädetty edellytys täyttyy.

Jos 2 momentissa tarkoitettu rikoksentekijä tuomitaan samalla kertaa kahdesta tai useammasta rikoksesta, vähintään yhden rikoksen tulee täyttää mainitun momentin 1 kohdassa säädetyt edellytykset. Jos 3 momentissa tarkoitettu rikoksentekijä tuomitaan samalla kertaa kahdesta tai useammasta rikoksesta, yhdistelmärangaistus voidaan muiden mainitussa momentissa säädettyjen edellytysten täyttyessä tuomita, jos vähintään yksi rikos täyttää 2 momentin 1 kohdassa säädetyt edellytykset ja yhteinen rangaistus on pituudeltaan vähintään kahdeksan vuotta vankeutta. Tässä momentissa tarkoitetuissa tilanteissa kaikista syyksi luetuista rikoksista tuomitaan yhdistelmärangaistus. Yhdistelmärangaistusta tuomittaessa määrättävän vankeusajan pituuteen sovelletaan mitä 7 luvun 2 §:ssä säädetään yhteisen määräaikaisen vankeusrangaistuksen enimmäis- ja vähimmäispituudesta. ~~Tässä momentissa tarkoitetuissa tilanteissa valvonta-ajan pituuteen sovelletaan 1 momenttia.~~ Myös tässä momentissa tarkoitetuissa tilanteissa valvonta-ajan pituus on yksi vuosi.

~~Myös silloin, jos täytäntöön pantavana on samaan aikaan useampi yhdistelmärangaistus, valvonta-ajan pituuteen sovelletaan 1 momenttia.~~ Valvonta-aika on yhteensä yksi vuosi myös, jos täytäntöön pantavana on samaan aikaan useampi yhdistelmärangaistus.

Tuomioistuimen on yhdistelmärangaistuksen tuomitessaan tuomiossa samalla määrättävä, että tuomitun vapaudenmenetystä voidaan myöhemmin jatkaa varmuusvankeutena, jos 11 a §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät. Määräystä ei kuitenkaan anneta, jos tuomittu on syyllistynyt yhdistelmärangaistuksen perusteena olevaan rikokseen alle 18-vuotiaana. Yhteistä rangaistusta määrättäessä voidaan määräys tällöinkin antaa, jos osa rikoksista on tehty rikoksentekijän täytettyä 18 vuotta ja yhdistelmärangaistus olisi mahdollista tuomita pelkästään tästä rikoksesta tai näistä rikoksista.

11 a §

Varmuusvankeus

Yhdistelmärangaistukseen ~~tuomittu voidaan määrätä varmuusvankeuteen~~tuomitun vapaudenmenetystä voidaan jatkaa varmuusvankeutena, jos on edelleen olemassa ilmeinen vaara, että tuomittu vapauduttuaan syyllistyy uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen, ja ~~varmuusvankeuteen määräämistä~~varmuusvankeutta on pidettävä välttämättömänä muiden hengen, terveyden tai vapauden suojelemiseksi. Helsingin hovioikeus päättää ~~varmuusvankeuteen määräämisestä~~varmuusvankeudesta syyttäjän hakemuksesta. Harkinnassa on otettava huomioon:

1) oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentissa tarkoitettu tuomitun uusimisriskiä koskeva selvitys;

2) ~~rikokset, joihin tuomittu on syyllistynyt ennen yhdistelmärangaistukseen tuomitsemista tai sen jälkeen~~ yhdistelmärangaistukseen johtanut rikos tai rikokset sekä tuomitun mahdollinen muu rikollisuus;

3) 9 §:n 2 momentissa tarkoitetut seikat; sekä

4) vankeuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman toteutuminen ja vankila-aikainen käyttäytyminen muutenkin.

Syyttäjän on haettava varmuusvankeuteen määräämistä varmuusvankeudesta annetun lain (/) 5 §:n mukaisesti. Päätös varmuusvankeudesta on tehtävä ennen kuin yhdistelmärangaistus on kokonaan suoritettu.

Jos hakemus varmuusvankeuteen määräämisestä hylätään, ~~Helsingin hovioikeus määrää päätöksessään tuomitun vapautumisesta~~tuomittu vapautuu yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajalle varmuusvankeudesta annetun lain 7 §:n mukaisesti.

Helsingin hovioikeuden on arvioitava varmuusvankeuden jatkamisen edellytyksiä varmuusvankeuteen määrätyn tai Rikosseuraamuslaitoksen hakemuksesta varmuusvankeudesta annetun lain mukaisesti. Jos on olemassa ilmeinen vaara, että varmuusvankeuteen määrätty vapauduttuaan syyllistyy uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen, ja ~~vankeusajan~~vapaudenmenetyksen jatkamista on pidettävä välttämättömänä muiden hengen, terveyden ~~ja~~tai vapauden suojelemiseksi, varmuusvankeutta on jatkettava. Jatkamisen edellytyksiä harkittaessa on otettava huomioon 1 momentin 2–4 kohdassa tarkoitetut seikat sekä varmuusvankeudesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa tarkoitettu mahdollinen Vankiterveydenhuollon yksikön lausunto vangin riskistä syyllistyä uuteen vakavaan, henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen. Jos edellytyksiä varmuusvankeuden jatkamiselle ei ole, varmuusvankeuteen määrätty on päästettävä ehdonalaiseen vapauteen. Vapauttamispäivää määrättäessä tulee kuitenkin huomioida muut rangaistukset, jotka varmuusvankeus tämän luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla käsittää, sekä varmuusvankeutta edeltäneen yhdistelmärangaistuksen vankeusajan mahdollisesti jäljellä oleva osa. Ehdonalaiseen vapauttamiseen sovelletaan, mitä 10 §:n ~~4~~3 momentissa säädetään valvotusta koevapaudesta ja vapauttamisen uudelleen käsittelystä. Valvotun koevapauden valmisteluun puolestaan sovelletaan, mitä valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 13 §:ssä säädetään.

12 §

Yhdistelmärangaistus koventamisperusteena

Jos yhdistelmärangaistukseen kuuluvan vankeusajan suorittanut tekee kolmen vuoden kuluessa yhdistelmärangaistuksen vankeusajan päättymisestä tai yhdistelmärangaistuksen jälkeen määrätystä varmuusvankeudesta vapautumisesta rikoksen, josta hänet olisi tuomioistuimen harkinnan mukaan tuomittava ehdottomaan vankeuteen tai yhdistelmärangaistukseen, kyseessä on rangaistuksen koventamisperuste.

12 a §

Aikaisemmin tuomitun rangaistuksen vaikutus yhdistelmärangaistuksen määräämiseen

Sen lisäksi, mitä 11 §:ssä säädetään yhdistelmärangaistuksen tuomitsemisesta, mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettu rikoksentekijä, joka olisi tuomittava 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta rikoksesta määräaikaiseen, vähintään kolmen vuoden pituiseen vankeusrangaistukseen, voidaan tuomita syyttäjän vaatimuksesta yhdistelmärangaistukseen, jos hänet on aikaisemmin tuomittu rangaistukseen rikoksesta, joka olisi voinut tulla tuomittavaksi samalla kertaa tuomittavana olevan rikoksen kanssa ja rikoksista tuomittava yhteinen rangaistus olisi tällöin ollut pituudeltaan vähintään kahdeksan vuotta vankeutta. Edellytyksenä on lisäksi, että rikoksista ilmenevien seikkojen ja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentissa tarkoitetussa selvityksessä arvioidun uusimisriskin perusteella on olemassa ilmeinen vaara, että rikoksentekijä vapauduttuaan syyllistyy uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen.

Edellä 11 §:n 3 momentissa tarkoitettu rikoksentekijä voidaan tuomita syyttäjän vaatimuksesta yhdistelmärangaistukseen myös, jos hänet on aikaisemmin tuomittu vähintään kolmen vuoden pituiseen määräaikaiseen vankeusrangaistukseen mainitun pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta rikoksesta, hänet tuomitaan uuteen, vähintään kolmen vuoden pituiseen määräaikaiseen vankeusrangaistukseen, ja aikaisemmin tuomittu rikos olisi voinut tulla tuomittavaksi samalla kertaa tuomittavana olevan rikoksen kanssa. Edellytyksenä on lisäksi, että rikoksista tuomittava yhteinen rangaistus olisi tällöin ollut pituudeltaan vähintään kahdeksan vuotta vankeutta ja että rikoksista ilmenevien seikkojen ja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentissa tarkoitetussa selvityksessä arvioidun uusimisriskin perusteella on olemassa ilmeinen vaara, että rikoksentekijä vapauduttuaan syyllistyy uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen.

13 §

Ehdonalaisen vapauden koeaika

— —

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun ja varmuusvankeuteen määrätyn ehdonalaisen vapauden koeaika ja jäännösrangaistus ovat kolme vuotta.

— —

6 luku

Rangaistuksen määräämisestä

1 §

Rangaistuslajit

— —
Erityinen rangaistus alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta on nuorisorangaistus. Erityinen rangaistus vakavan rikoksen tehneelle on 2 c luvun 11 §:n nojalla tuomittava yhdistelmärangaistus.
— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Rikokseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja siitä seuraavan rangaistuksen täytäntöönpanoon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

_____

2.

Laki

varmuusvankeudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään rikoslain (39/1889) 2 c luvun 11 a §:ssä tarkoitettua varmuusvankeutta koskevasta määräämismenettelystä, toimeenpanosta ja vapauttamismenettelystä.

2 §

Varmuusvankeuden tarkoitus ja tavoite

Varmuusvankeuden tarkoituksena on suojella muiden henkeä, terveyttä ja vapautta silloin, kun on olemassa ilmeinen vaara, että tuomittu vapauduttuaan syyllistyisi uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen. Varmuusvankeuden tavoitteena on lisätä varmuusvankeuteen määrätyn valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan edistämällä hänen elämänhallintaansa ja vähentämällä hänen riskiään syyllistyä uuteen rikokseen.

3 §

Varmuusvankeuden sisältö ja toimeenpano

Varmuusvankeuden sisältöön ja toimeenpanoon sovelletaan, mitä vankeuslaissa (767/2005) säädetään vankeuden sisällöstä ja täytäntöönpanosta, jollei tässä laissa toisin säädetä.
Varmuusvankeuteen määrättyyn ja varmuusvankeuden toimeenpanoon sovelletaan lisäksi, mitä muualla lainsäädännössä säädetään vangista ja vankeuden täytäntöönpanosta.

2 luku

Varmuusvankeuteen määrääminen

4 §

Aloite varmuusvankeuteen määräämiseksi

Jos Rikosseuraamuslaitos katsoo rangaistusajan suunnitelman toteutumisen, vankila-aikaisen käyttäytymisen ja muiden tiedossaan olevien seikkojen perusteella, että rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettuun yhdistelmärangaistukseen tuomitun valvonta-ajalle siirtyminen tai valvonta-ajan jälkeinen vapautuminen aiheuttaisi ilmeisen vaaran, että tuomittu syyllistyy uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen, Rikosseuraamuslaitoksen on toimitettava asiasta selvitys syyttäjälle. Selvitys on toimitettava syyttäjälle aikaisintaan vuotta ja kuutta kuukautta ja viimeistään kymmentä kuukautta ennen yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan alkamista. Selvitys voidaan toimittaa syyttäjälle edellä mainitun määräajan jälkeen, jos Rikosseuraamuslaitos on tämän jälkeen saanut tietoonsa, että tuomittua epäillään rikoksesta tai tuomittu on käyttäytynyt tai esittänyt uhkauksia rikoslain 2 c luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Selvitys on kuitenkin annettava aina ennen yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan alkamista.

Päätöksen varmuusvankeuden määräämistä koskevan selvityksen toimittamisesta syyttäjälle tekee Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja.

5 §

Hakemus varmuusvankeuteen määräämiseksi

Syyttäjän on kiireellisesti Rikosseuraamuslaitoksen selvityksen saatuaan ratkaistava, täyttyvätkö varmuusvankeuteen määräämisen edellytykset. Jos ne täyttyvät, hänen on viipymättä saatettava asia Helsingin hovioikeuden ratkaistavaksi. Hakemus on kuitenkin tehtävä viimeistään yhdeksää kuukautta ennen yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan alkamista.

Jos Rikosseuraamuslaitos on antanut selvityksensä syyttäjälle 4 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla säädetyn määräajan jälkeen, syyttäjä voi saattaa asian Helsingin hovioikeuden ratkaistavaksi 1 momentissa säädetyn määräajan jälkeen. Hakemus on kuitenkin aina tehtävä ennen yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan alkamista.

6 §

Varmuusvankeuden määräämistä koskevan asian käsittely Helsingin hovioikeudessa

Asia tulee vireille, kun syyttäjän hakemus saapuu hovioikeuteen.

Hovioikeuden on asian tultua vireille pyydettävä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentissa tarkoitettu lausunto tuomitun riskistä syyllistyä uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen. Hovioikeuden on kuultava tuomittua syyttäjän hakemuksesta ja tuomittua, Rikosseuraamuslaitosta sekä syyttäjää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunnosta. Hovioikeus voi omasta aloitteestaan päättää asiantuntijalausunnon hankkimisesta, todistelun vastaanottamisesta taikka kirjallisen todisteen tai muun asiakirjan esittämisestä. Tuomioistuimen hankkiman selvityksen johdosta tuomitulle ja syyttäjälle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Asiassa on järjestettävä suullinen käsittely, jollei se ole selvästi tarpeetonta. Syyttäjä, tuomittu ja Rikosseuraamuslaitoksen edustaja on kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla tuomittua, Rikosseuraamuslaitoksen edustajaa, todistajaa tai muuta henkilöä ja ottaa vastaan muuta selvitystä. Jos tuomittu ei saavu suulliseen käsittelyyn, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta, jollei hovioikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena.

Tuomitulla on oikeus käyttää avustajaa ja hänelle on määrättävä viran puolesta puolustaja, jos hänellä ei ole avustajaa. Puolustajan määräämiseen viran puolesta samoin kuin puolustajaan muutoin sovelletaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia (689/1997).

Asian käsittelyyn sovelletaan muutoin elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 4 §:ää oikeudenkäyntiaineistosta, 5 §:ää oikeusavusta, 6 §:ää hovioikeuden päätösvaltaisuudesta ja 7 §:n 2 ja 3 momenttia hovioikeuden päätöksestä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, asian käsittelyssä noudatetaan lisäksi rikosasioiden käsittelystä käräjäoikeudessa voimassa olevia säännöksiä. Suullisessa käsittelyssä vastaanotettava suullinen todistelu tallennetaan kuitenkin noudattaen oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 27 §:n 4 momenttia.

Asia on käsiteltävä kiireellisenä. Hovioikeuden päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

7 §

Käsittelyn vaikutus yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanoon

Jos tuomitun vankeusaika tulee täyteen ennen kuin asiassa annetaan päätös, ~~vankeusaika jatkuu, kunnes päätös on annettu ja se on saanut lainvoiman~~ yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika alkaa asian vireillä olosta riippumatta.

~~Jos hovioikeus ei määrää tuomittua varmuusvankeuteen ja vankeusaikaa on päätöstä annettaessa suoritettavana vähemmän kuin kuusi kuukautta, hovioikeuden tulee määrätä ajankohta, jolloin tuomittu on vapautettava yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajalle. Ajankohtaa määrättäessä tulee huomioida edellytykset valvonta-ajan riittävälle valmistelulle. Ajankohdan tulee kuitenkin olla viimeistään kuuden kuukauden kuluttua päätöksen antamisesta, eikä valvonta-ajan alkaminen saa perusteettomasti viivästyä varmuusvankeuden määräämistä koskevan asian käsittelyn vuoksi. Jos kuitenkin valvonta-ajan alkaminen on viivästynyt merkittävästi, hovioikeus voi määrätä, että valvonta-aika on lyhyempi kuin vuosi, kuitenkin vähintään kuusi kuukautta.~~

Jos hovioikeus ei määrää tuomittua varmuusvankeuteen ja vankeusaikaa on päätöstä annettaessa edelleen ~~suoritettavana vähintään kuusi kuukautta~~jäljellä, valvonta-aika alkaa ~~2 momentissa säädetystä poiketen~~ silloin, kun se ilman varmuusvankeuden määräämistä koskevan asian käsittelyä alkaisi.

Jos hovioikeus määrää tuomitun varmuusvankeuteen, yhdistelmärangaistuksen vankeusaika kuluu varmuusvankeuden aikana, eikä tuomittuun sovelleta enää yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikaa koskevia säännöksiä. ~~Jos kuitenkin korkein oikeus tässä tilanteessa kumoaa päätöksen, korkeimman oikeuden tulee määrätä valvonta-ajan alkamisesta noudattaen 2 ja 3 momenttia.~~

~~Sen estämättä, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään valvonta-ajan alkamisesta, Rikosseuraamuslaitos voi päästää tuomitun valvonta-ajalle vasta, kun varmuusvankeuden määräämistä koskeva päätös on saanut lainvoiman.~~

3 luku

Varmuusvankeuden toimeenpano

8 §

Varmuusvankeuden toimeenpanon aloittaminen

Helsingin hovioikeuden on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle ratkaisustaan, jolla se on määrännyt tuomitun varmuusvankeuteen. Varmuusvankeuden toimeenpano alkaa sinä päivänä, jona ratkaisu on annettu.

9 §

Varmuusvankeuteen määrätyn uusimisriskin arviointi ja uusimisriskiä alentavat toimet

Rikosseuraamuslaitoksen ja Vankiterveydenhuollon yksikön on ~~säännöllisesti~~jatkuvasti yhteistyössä arvioitava varmuusvankeuteen määrätyn riskiä syyllistyä uuteen henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen ja Vankiterveydenhuollon yksikön on yhteistyössä järjestettävä varmuusvankeuden aikana toimia, joiden tavoitteena on vähentää varmuusvankeuteen määrätyn riskiä syyllistyä uuteen henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen ja näin edistää hänen mahdollisuuksiaan sijoittua takaisin yhteiskuntaan. Tällaisten toimien sisältö on järjestettävä varmuusvankeuteen määrätyn yksilöllisten tarpeiden mukaan huomioiden erityisesti tiivis psykologinen tuki, sosiaalista toimintakykyä ja rikoksetonta elämää tukevat tehtävät ja ohjelmat sekä mahdollinen tarve päihdekuntoutukselle ja lääketieteelliselle hoidolle. Varmuusvankeuteen määrätyn toimintaan osallistuminen vankeuslain 8 luvun mukaisesti tulee sovittaa yhteen edellä mainittujen toimien kanssa siten, että toimintaan osallistuminen tukee uusimisriskiä alentavia toimia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen toimien suunnittelemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen ja Vankiterveydenhuollon yksikön on yhteistyössä laadittava varmuusvankeuteen määrätylle yksilöllinen varmuusvankeuden toimeenpanosuunnitelma. Toimeenpanosuunnitelma on laadittava yhteistyössä varmuusvankeuteen määrätyn kanssa. Toimeenpanosuunnitelmassa on kiinnitettävä erityistä huomiota keinoihin, joilla voidaan vähentää varmuusvankeuden aikaisesta vapaudenmenetyksestä aiheutuvia haittoja.

Varmuusvankeuden aikana Rikosseuraamuslaitoksen ja Vankiterveydenhuollon yksikön on seurattava toimeenpanosuunnitelman toteutumista vähintään kolme kertaa vuodessa yhdessä varmuusvankeuteen määrätyn kanssa, suunnitelmaa on täsmennettävä tiedoilla sen toteuttamisesta ja suunnitelmaa on tarvittaessa

muutettava huomioiden 1 momentissa tarkoitettu arviointi. Varmuusvankeuden toimeenpanosuunnitelman laatimisessa noudatetaan muutoin, mitä vankeuslaissa säädetään rangaistusajan suunnitelmasta.

4 luku

Varmuusvankeudesta vapauttaminen

10 §

Hakemus varmuusvankeudesta vapauttamiseksi

Varmuusvankeuteen määrätty voi hakea vapauttamista Helsingin hovioikeudelta aikaisintaan, kun vuosi on kulunut varmuusvankeuteen määräämisestä. Jos varmuusvankeuteen määrättyä ei päästetä ehdonalaiseen vapauteen, asia voidaan saattaa hovioikeuden uudelleen ratkaistavaksi aikaisintaan vuoden kuluttua hylkäävästä päätöksestä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen on viipymättä tehtävä hakemus varmuusvankeuteen määrätyn vapauttamisesta Helsingin hovioikeudelle, jos se katsoo 9 §:n 1 momentin nojalla tehtävän arvioinnin perusteella tai muutoin, ettei edellytyksiä varmuusvankeuden jatkamiselle enää ole. Päätöksen hakemuksen tekemisestä tekee Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja.

11 §

Vapauttamisasian käsittely Helsingin hovioikeudessa

Asia tulee vireille, kun hakemus saapuu Helsingin hovioikeuteen.

Rikosseuraamuslaitoksen on varmuusvankeuteen määrätyn tekemän hakemuksen johdosta annettava lausunto Helsingin hovioikeudelle. Lausunnossaan Rikosseuraamuslaitoksen on todettava, puoltaako vai vastustaako se vapauttamista ja onko varmuusvankeuteen määrätty määrättävä rikoslain 2 c luvun 8 §:ssä tarkoitettuun valvottuun koevapauteen. Hovioikeuden on kuultava varmuusvankeuteen määrättyä Rikosseuraamuslaitoksen lausunnon ja tämän lain 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun hakemuksen johdosta.

Hovioikeuden on päätettävä, hankkiiko se Vankiterveydenhuollon yksikön lausunnon vangin riskistä syyllistyä uuteen vakavaan, henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen. Lausunto on kuitenkin hankittava aina ennen vapauttavan päätöksen tekemistä. Lausunto on annettava hovioikeudelle viimeistään kahden kuukauden kuluttua lausuntopyynnön lähettämisestä. Hovioikeus voi perustellusta syystä pidentää lausunnon laatimisen määräaikaa enintään kahdella kuukaudella.

Asian käsittelyyn sovelletaan muutoin elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 3 §:ää asian käsittelystä hovioikeudessa, 4 §:ää oikeudenkäyntiaineistosta, 5 §:ää oikeusavusta, 6 §:ää hovioikeuden päätösvaltaisuudesta, 7 §:ää hovioikeuden päätöksestä ja 9 §:ää ehdonalaisen vapauttamisen täytäntöönpanokiellosta. Jollei tässä laissa toisin säädetä, asian käsittelyssä noudatetaan lisäksi rikosasioiden käsittelystä käräjäoikeudessa voimassa olevia säännöksiä. Suullisessa käsittelyssä vastaanotettava suullinen todistelu tallennetaan kuitenkin noudattaen oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 27 §:n 4 momenttia.

Vapauttamispäivää määrättäessä tulee huomioida rikoslain 2 c luvun 11 a §:n 4 momentissa säädetyllä tavalla muut rangaistukset, jotka varmuusvankeus mainitun luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla käsittää sekä varmuusvankeutta edeltäneen yhdistelmärangaistuksen vankeusajan mahdollisesti jäljellä oleva osa.

5 luku

Muut säännökset

12 §

Muutoksenhaku

Hovioikeuden 5 ja 10 §:ssä tarkoitetun hakemuksen johdosta antamaan päätökseen sekä 6 §:n 4 momentin nojalla puolustajan määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan. Asian käsittelyssä korkeimmassa oikeudessa noudatetaan, mitä muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemistä asioista säädetään.

13 §

Muutoksenhakukielto

Tuomittu ei saa vaatia oikaisua eikä valittaa päätöksestä, joka koskee 4 §:ssä tarkoitettua Rikosseuraamuslaitoksen päätöstä varmuusvankeuden määräämistä koskevan selvityksen toimittamisesta syyttäjälle.
Hovioikeuden 11 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen riskiarvion hankkimisesta ei saa hakea erikseen muutosta.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 2 momentti ja 8 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti ja 3 §:n 2 momentti laissa 234/2022, seuraavasti:

1 §

Hakemus

— —
Rikosseuraamuslaitoksen on hakemuksen johdosta annettava lausunto hovioikeudelle. Lausunnossaan Rikosseuraamuslaitoksen on todettava, puoltaako vai vastustaako se vapauttamista ja onko vanki määrättävä rikoslain (39/1889) 2 c luvun 8 §:ssä tarkoitettuun valvottuun koevapauteen. Lausuntoon on liitettävä Rikosseuraamuslaitoksen arvio vapauttamisen edellytyksistä ja muu vankia koskeva selvitys.
— —

3 §

Asian käsittely Helsingin hovioikeudessa

— —
Hovioikeuden on päätettävä, hankkiiko se Vankiterveydenhuollon yksikön lausunnon vangin riskistä syyllistyä uuteen vakavaan, henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen. Lausunto on kuitenkin hankittava aina ennen vapauttavan päätöksen tekemistä. Hovioikeus voi päättää myös muun asiantuntijalausunnon hankkimisesta, todistelun vastaanottamisesta taikka kirjallisen todisteen tai muun asiakirjan esittämisestä. Tuomioistuimen hankkiman selvityksen johdosta vangille ja Rikosseuraamuslaitokselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.
— —

5 §

Oikeusapu

Vangille voidaan myöntää oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitettua oikeusapua. Tällöin mainitun lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä taloudellisista olosuhteista ei tarvitse esittää.
— —

6 §

Hovioikeuden päätösvaltaisuus

— —

Yksi jäsen voi kuitenkin ratkaista avustajan määräämistä koskevan asian. Yksi jäsen voi myös ratkaista asian, jos hakemus on peruutettu. Yksi jäsen voi tehdä päätöksen siitä, että hovioikeus hankkii 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon Vankiterveydenhuollon yksiköltä.

8 §

Muutoksenhaku

Hovioikeuden hakemuksen johdosta antamaan päätökseen samoin kuin sen 5 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan. Hovioikeuden 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen riskiarvion hankkimisesta ei saa hakea erikseen muutosta. Asian käsittelyssä korkeimmassa oikeudessa noudatetaan, mitä muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemistä asioista säädetään.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

4.

Laki

vankeuslain 14 ja 19 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vankeuslain (767/2005) 14 luvun 6 §:n 3 momentti sekä 19 luvun 5 §:n 2 momentti ja 8 §, sellaisina kuin niistä ovat 19 luvun 5 §:n 2 momentti laissa 931/2024 ja 8 § laissa 222/2022, seuraavasti:

14 luku

Poistumislupa

6 §

Lupa poistua saatettuna

— —

Jos elinkautista vankeusrangaistusta suorittavalle tai varmuusvankeuteen määrätylle vangille ei myönnetä poistumislupaa 3 §:ssä tarkoitettuna aikana, hänelle on myönnettävä lupa poistua saatettuna vähintään kerran vuodessa.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

5 §

Ilmoitukset poliisille

— —

Murhasta, taposta, surmasta, törkeästä pahoinpitelystä, naisen sukuelinten silpomisesta, törkeästä raiskauksesta, lapsenraiskauksesta, törkeästä lapsenraiskauksesta, törkeästä seksuaalisesta kajoamisesta lapseen taikka yhdistelmärangaistukseen tuomitun tai varmuusvankeuteen määrätyn vangin vankilasta vapauttamisesta on ilmoitettava poliisille.

8 §

Tietojen antaminen mielentilatutkimusta tai väkivaltariskiarviointia suorittavalle yksikölle

Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus antaa mielentilatutkimusta tai väkivaltariskiarviointia suorittavalle yksikölle vangista tietoja, jotka ovat tarpeellisia mielentilatutkimuksen tai väkivaltariskiarvioinnin toimeenpanemiseksi.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

5.

Laki

yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain (2017/801) ~~2 §:n 1 momentti,~~ 9 §:n 4 momentti, 26 §:n 3 momentti ja 31 §, sellaisena kuin niistä on 9 §:n 4 momentti laissa ~~226/2022~~ (882/2026) seuraavasti:

~~2 §~~

~~*Valvonta-ajan tarkoitus ja sisältö*~~

~~Yhdistelmärangaistukseen kuuluvan valvonta-ajan tarkoituksena on suunnitelmallisella ja asteittaisella vapauttamisella ylläpitää ja edistää valvonta-aikaa suorittavan (*valvottavan*) valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan.~~

9 §

Valvonta-ajan täytäntöönpanon valmistelu

— —

Rikosseuraamuslaitoksen ~~asiakasarvioinnin yksikön~~asiakasarviointiyksikön on ennen rangaistusajan suunnitelman määräysten vahvistamista pyydettävä Vankiterveydenhuollon yksiköltä arvio valvontaan sijoitettavan vangin riskistä syyllistyä uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen.

26 §

Valvonta-ajan muuntaminen vankeudeksi

— —

Valitus, jolla haetaan muutosta tuomioistuimen tekemään ratkaisuun, on käsiteltävä kiireellisenä. Tuomioistuimen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Tuomioistuin voi muuntaessaan valvonta-ajan vankeudeksi syyttäjän vaatimuksesta määrätä tuomitun vangittavaksi, kunnes päätöksen täytäntöönpano alkaa.

31 §

Ehdonalaista vapauttamista ja valvottua koevapautta koskevien säännösten soveltuminen

Yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanoon ei sovelleta ehdonalaista vapauttamista eikä valvottua koevapautta koskevia säännöksiä.

Jos yhdistelmärangaistusta suorittavalla on samaan aikaan täytäntöön pantavana määräaikainen vankeusrangaistus, josta hänet vapautetaan ehdonalaiseen vapauteen, ja hän alkaa samalla suorittaa yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikaa, täytäntöönpanossa sovelletaan tätä lakia. Ehdonalaisen vapauden koeaika kuluu tänä aikana. Jos ehdonalaisen vapauden koeaika on pitempi kuin yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika, jäljellä olevan koeajan täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä ehdonalaisen vapauden koeajasta säädetään.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

6.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 ja 69 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 ja 5 momentti sekä 69 §, sellaisina kuin ne ovat, 37 §:n 3 momentti laissa 803/2017 sekä 37 §:n 5 momentti ja 69 § laissa 732/2015, seuraavasti:

17 luku

Todistelusta

37 §

— —

Ennen kuin tehdään rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettu päätös yhdistelmärangaistukseen tuomitsemisesta tai mainitun luvun 11 a §:ssä tarkoitettu päätös varmuusvankeuteen määräämisestä, tuomioistuimen on pyydettävä lausunto syytetyn tai tuomitun riskistä syyllistyä uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen.

— —

Mielentilan tutkimisesta, väkivaltariskin arvioinnista ja niitä varten sairaalaan ottamisesta säädetään erikseen.

69 §

Mielentilan tutkimista tai väkivaltariskin arviointia taikka painostusvankeutta tai noutomääräystä koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta. Mielentilatutkimukseen tai väkivaltariskin arviointiin määrätty taikka painostusvankeuteen määrätty tai noudettavaksi määrätty todistaja saa kannella päätöksestä. Kantelulle ei ole määräaikaa. Kantelu on käsiteltävä kiireellisenä.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

7.

Laki

oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 ja 11 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 6 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 11 §:n 3 momentti laissa 423/2018, sekä

lisätään 11 luvun 5 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 243/2006, uusi 3 momentti seuraavasti:

6 luku

Pääkäsittelystä

10 §

— —

Pääkäsittelyä on jatkettava lykkäyksen jälkeen niin pian kuin mahdollista. Jos vastaaja on vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä eikä lykkäys johdu vastaajan mielentilan tutkimisesta tai väkivaltariskin arvioimisesta, käsittelyä on jatkettava viimeistään 14 päivän kuluessa käsittelyn lykkäämisestä tai siitä, kun lykkäämisen jälkeen on päätetty vangitsemisesta, matkustuskiellosta tai virantoimituksesta pidättämisestä.

— —

11 §

— —

Jos pääkäsittely on ollut lykättynä vastaajan mielentilan tutkimista tai väkivaltariskin arviointia varten, uutta pääkäsittelyä ei tarvitse toimittaa, vaikka käsittely on ollut lykättynä pidemmän ajan kuin 1 momentissa säädetään.

11 luku

Tuomioistuimen ratkaisusta

5 a §

— —

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä sovelletaan myös oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentissa tarkoitettuun väkivaltariskin arviointiin ennen päätöstä yhdistelmärangaistukseen tuomitsemisesta.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

8.

Laki

pakkokeinolain 3 luvun 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 3 luvun 15 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 452/2023, seuraavasti:

3 luku

Tuomioistuinmenettely vangitsemisasioissa

15 §

Vangitsemisasian uudelleen käsittely

Jos rikoksesta epäilty on vangittu, sen tuomioistuimen, joka käsittelee syytteen, on vangitun pyynnöstä otettava vangitsemisasia tuomion antamiseen asti uudelleen käsiteltäväksi viipymättä ja viimeistään neljän vuorokauden kuluttua pyynnön esittämisestä. Ennen syytteen nostamista asia saadaan käsitellä uudelleen myös siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiiriin säilyttämispaikkakunta kuuluu. Vangitsemisasiaa ei kuitenkaan

tarvitse ottaa uudelleen käsiteltäväksi aikaisemmin kuin kahden viikon kuluttua asian edellisestä käsittelystä. Jos pääkäsittelyä on lykätty vastaajan mielentilan tutkimisen tai väkivaltariskin arvioimisen johdosta, kyseisen vastaajan vangitsemisasiaa ei tarvitse ottaa uudelleen käsiteltäväksi pääkäsittelyn lykkäämisen aikana.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

mielenterveyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan mielenterveyslain (1116/1990) 6 §:n 1 momentti ja 3 luvun otsikko, sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 1 momentti laissa 583/2022 ja 3 luvun otsikko laissa 752/2015, sekä

lisätään lakiin uusi 16 a § seuraavasti:

6 §

Valtion mielisairaalassa annettava hoito

Valtion mielisairaalassa suoritetaan 15 §:ssä tarkoitettuja mielentilatutkimuksia ja 16 a §:ssä tarkoitettuja väkivaltariskiarvioita, ja sinne voidaan hyvinvointialueen sairaalan esityksestä ottaa hoidettaviksi mielisairaita ja muita mielenterveydenhäiriöitä potevia henkilöitä, joiden hoitaminen on erityisen vaarallista tai erityisen vaikeaa.

— —

3 luku

Mielentilatutkimus, väkivaltariskiarviointi ja niiden jälkeinen hoito tahdosta riippumatta

16 a §

Väkivaltariskiarvio

Väkivaltariskiarvion tarkoituksena on arvioida syytetyn tai tuomitun riskiä syyllistyä uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen. Arvioinnissa on käytettävä tieteelliseen tutkimukseen perustuvia menetelmiä.

Jos tuomioistuin on oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentin nojalla pyytänyt lausunnon syytetyn tai tuomitun riskistä syyllistyä uuteen vakavaan henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen, väkivaltariskiarvioon sovelletaan mitä tämän lain 15, 16, 18, 20, 25 ja 26 §:ssä, 31 §:n 3 ja 4 momentissa, 32 §:n 2 momentissa ja 33 §:n 1 momentissa säädetään mielentilatutkimuksesta ja väkivaltariskiarvioon määrättyyn henkilöön, mitä 4 a luvussa säädetään tutkimukseen määrätystä henkilöstä. Lisäksi sovelletaan vastaavasti, mitä 34 §:n nojalla annetuissa säännöksissä säädetään mielentilatutkimuksesta.

Sen estämättä, mitä 16 §:n 2 momentissa säädetään, lausunto rikoksesta tuomitun väkivaltariskistä on varmuusvankeudesta annetun lain (/) 6 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa annettava Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun Helsingin hovioikeus on pyytänyt lausuntoa. Helsingin hovioikeus voi perustellusta syystä pidentää tutkimusaikaa enintään kahdella kuukaudella. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on annettava saamansa lausunnon perusteella oma lausuntonsa tuomitun väkivaltariskistä Helsingin hovioikeudelle kahden viikon kuluessa edellä tarkoitetusta määräajasta.

Jos edellytykset yhdistelmärangaistuksen tuomitsemista harkittaessa oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentin nojalla väkivaltariskiarvioon määrätyn määräämiseen hoitoon hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, kun väkivaltariskiarvio on tehty, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta. Tahdosta riippumattomaan hoitoon ja sitä koskevaan menettelyyn sovelletaan,

mitä tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetään tahdosta riippumattomasta hoidosta mielentilatutkimuksen jälkeen.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———————

10.

Laki

rikosrekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 2 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentin 1 a, 2 ja 3 kohta sekä 10 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti laissa 806/2017, 4 §:n 1 momentin 1 a kohta laissa 377/2010, 4 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 453/2011 ja 4 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 331/2011, sekä

lisätään 2 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 215/2012, 806/2017 ja 74/2023, uusi 11 a kohta seuraavasti:

2 §

Tuomioistuinten ilmoitusten perusteella rikosrekisteriin merkitään tiedot ratkaisuista, joilla henkilö on Suomessa tuomittu ehdottomaan vankeuteen, yhdistelmärangaistukseen, valvontarangaistukseen, yhdyskuntapalveluun, ehdolliseen vankeuteen, ehdollisen vankeuden ohessa tuomittuun sakkoon, yhdyskuntapalveluun tai valvontaan, nuorisorangaistukseen, nuorisorangaistuksen sijasta sakkoon, viraltapanoon tai jätetty rikoslain (39/1889) 3 luvun 4 §:n 1 tai 2 momentin nojalla rangaistukseen tuomitsematta taikka määrätty varmuusvankeuteen. Rikosrekisteriin ei kuitenkaan merkitä tietoja sakon muuntorangaistuksesta eikä siviilipalveluslain (1446/2007) tai asevelvollisuuslain (1438/2007) nojalla tuomitusta vankeusrangaistuksesta tai valvontarangaistuksesta. Rikosrekisteriin merkitään myös tiedot ratkaisuista, joilla oikeushenkilö on tuomittu yhteisösakkoon.

— —

Rikosrekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

— —

11 a) varmuusvankeuden alkaminen, varmuusvankeudesta vapauttaminen, jäännösrangaistuksen pituus ja ehdonalaisen vapauden koeajan päättyminen;

— —

4 §

Rikosrekisteristä voidaan 3 §:ssä tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa henkilöä koskeva tieto:

— —

1 a) Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle ja sen määräyksestä mielentilatutkimusta tai väkivaltariskiarviota mielenterveyslain (1116/1990) nojalla suorittavalle epäiltyä, syytettyä tai tuomittua koskevan mielentilatutkimuksen tai väkivaltariskiarvion tekemistä varten sekä Vankiterveydenhuollon yksikölle väkivaltariskiarvion tekemistä varten;

2) syyttäjälle syytettä, syyteharkintaa, varmuusvankeuden hakemista ja pakkokeinoasiaa varten;

3) Rikosseuraamuslaitokselle rangaistuksen täytäntöönpanoa, varmuusvankeutta koskevaa harkintaa ja soveltuvuusselvitystä varten sekä oikeusministeriön asianomaiselle virkamiehelle armahdusasioiden esittelyä varten;

— —

10 §

— —

Yksittäistä rangaistusta koskevaa tietoa ei kuitenkaan poisteta, jos henkilöstä on rikosrekisterissä sellainen tieto, jota 1 momentin nojalla ei vielä voida poistaa. Yhdistelmärangaistusta koskevaa tietoa ei poisteta, jos rikosrekisterissä on tieto henkilön määräämisestä yhdistelmärangaistuksen vankeusajan jälkeen varmuusvankeuteen. Kaikki henkilöä koskevat tiedot poistetaan kuitenkin rikosrekisteristä silloin, kun asianomainen henkilö on kuollut tai hänen syntymästään on kulunut 90 vuotta. Armahduspäätös ei vaikuta rikosrekisterimerkintöjen poistamiseen.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (1301/2021) 3 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 98/2025, ja

lisätään lakiin uusi 17 a § seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— —

3) *vangilla* henkilöä, joka suorittaa vankeusrangaistusta, yhdistelmärangaistusta, sakon muuntorangaistusta tai sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetun lain (89/2025) 74 §:n 4 momentissa tarkoitettua arestia vankilassa taikka on valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 26 §:ssä tarkoitetulla tavalla toimitettu vankilaan, rikoslain (39/1889) 2 c luvun 11 a §:n nojalla määrätty varmuusvankeuteen taikka yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain (801/2017) 24 §:n nojalla säilöön otettu;

— —

17 a §

Oikeus saada tietoja Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta väkivaltariskiarviosta

Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta yhdistelmärangaistukseen tuomittua tai varmuusvankeuteen määrättyä koskevasta oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentissa tarkoitetusta väkivaltariskiarviosta ja siihen perustuvasta lausunnosta tiedot, jotka ovat välttämättömiä vangin uusimisriskiä alentavien toimien suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi sekä varmuusvankeudesta annetun lain (/) 4 §:ssä tarkoitetun selvityksen antamisen tarpeellisuuden arvioimiseksi.

Tämän pykälän nojalla saatuja asiakirjoja saavat käsitellä vain ne Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet, jotka välttämättä tarvitsevat niitä 1 momentissa mainitun tehtävänsä suorittamiseksi. Asiakirjat on hävitettävä heti, kun ne eivät enää ole tarpeen 1 momentissa säädettyjä tarkoituksia varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain (1635/2015) 6 §:n 1 momentin johdantokappale ja 7 kohta sekä 5 momentti ja 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 6 §:n 1 momentin johdantokappale ~~laissa 721/2023~~, 6 §:n 1 momentin 7 kohta ~~laissa 229/2022~~ sekä 6 §:n 5 momentti laissa 884/2026 ja 7 §:n 1 momentti laissa 189/2019, sekä

lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on ~~laeissa 229/2022 ja 721/2023~~laissa 884/2026, uusi 8 ja 9 kohta seuraavasti:

6 §

Potilasrekisterissä olevien tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä potilastietojen luovuttamisesta säädetään asiakastietolain 8 luvussa tai muussa laissa, saa vankien ja tutkintavankien terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen ohjeidensa mukaan muu terveydenhuollon ammattihenkilö luovuttaa pyynnöstä ja myös omasta aloitteestaan potilasrekisteriin tallennettuja tietoja seuraavasti:

— —

7) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jonka virkatehtäviin kuuluu yhdistelmärangaistukseen tuomitun vangin valvonta-ajan valmistelu, valmistelua varten väkivaltariskiarvio;

8) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jonka virkatehtäviin kuuluu varmuusvankeudesta annetun lain (/) 11 §:n 3 momentissa tarkoitetun vangin vapauttamisasian käsitteleminen, mainitun asian käsittelemiseksi väkivaltariskiarvio sekä ~~asiakasarvioinnin yksikön~~asiakasarviointiyksikön yksikönpäällikölle, vankilan tai yhdyskuntaseuraamustoimiston ~~yksikönpäällikölle~~johtajalle taikka rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätylle ~~toiminnoista vastaavalle virkamiehelle~~ apulaisjohtajalle arvioidun väkivaltariskin nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi kirjallinen lausunto väkivaltariskiarvion johtopäätöksistä;

9) rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätylle ~~toiminnoista vastaavalle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle~~ apulaisjohtajalle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä varmuusvankeuteen määrätyn uusimisriskin arvioimiseksi sekä uusimisriskiä alentavien toimien suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi varmuusvankeudesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

— —

Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä varten saa luovuttaa myös tietoja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:ssä tarkoitettuun rikosasian vastaajan mielentilan tutkimukseen perustuvaan lausuntoon sisältyvästä arviosta siitä, onko syytettyä pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

7 §

Oikeus saada tietoja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja muulta viranomaiselta

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Vankiterveydenhuollon yksiköllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muun terveydenhuollon toimintayksikön potilasrekisterin tietoja, jotka ovat välttämättömiä elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 3 §:n 2 momentissa, yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain (801/2017) 9 §:n 4 momentissa, varmuusvankeudesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa sekä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitetun vangin väkivaltariskiä koskevan arvion tai lausunnon laatimiseksi ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä. Edellä tarkoitetun arvion tai lausunnon laatimiseksi Vankiterveydenhuollon yksiköllä on oikeus saada Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta tietoja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:ssä tarkoitetusta mielentilan tutkimuksesta, väkivaltariskiarviosta sekä niihin perustuvasta lausunnosta. Vankiterveydenhuollon yksiköllä on lisäksi vankeuslain 10 luvussa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi sekä varmuusvankeudesta annetun lain 9 §:ssä säädettyä tehtävää varten oikeus saada Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta välttämättömät tiedot oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentissa tarkoitetusta väkivaltariskiarviosta ja siihen perustuvasta lausunnosta tuomitun riskistä syyllistyä uuteen henkeä, terveyttä tai vapautta loukkaavaan rikokseen.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

13.

Laki

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 3 a ja 5 g §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 3 a §:n 2 ja 3 momentti sekä 5 g §, sellaisina kuin ne ovat, 3 a §:n 2 momentti laissa 751/2015, 3 a §:n 3 momentti laissa 1067/2009 ja 5 g § laissa 553/2019, seuraavasti:

3 a §

Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunta

— —

Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellään ja ratkaistaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:ssä tarkoitetut henkilön mielentilaa tai väkivaltariskiä koskevat lausuntoasiat, asiat, jotka koskevat rikoksesta syytetyn tai epäillyn taikka mielentilansa vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön määräämistä psykiatriseen sairaalahoitoon tai hoidettavaksi erityishuoltolaitoksessa, sekä asiat, jotka koskevat tällaisen hoidon lopettamista.

Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa on puheenjohtaja, jonka tulee olla Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen virkamies, jolla on tehtävässä tarvittava asiantuntemus, kolme muuta jäsentä sekä heistä jokaisella yksi tai useampi henkilökohtainen varajäsen. Jäsenistä yhden tulee edustaa oikeustieteellistä ja kahden psykiatrista asiantuntemusta. Psykiatrista asiantuntemusta edustavista jäsenistä toisen tulee edustaa lisäksi hyvinvointialuetta, Helsingin kaupunkia tai HUS-yhtymää. Lisäksi lautakunnassa on kehitysvammahuollon asiantuntemusta edustava jäsen ja hänellä yksi tai useampi henkilökohtainen varajäsen. Käsiteltäessä henkilön määräämistä hoidettavaksi erityishuoltolaitoksessa kehitysvammahuollon asiantuntemusta edustava jäsen osallistuu asian käsittelyyn.

— —

5 g §

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeus saada tietoja mielentilatutkimusten ja väkivaltariskiarvioiden suorittamiseksi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ja mielentilatutkimusta tai väkivaltariskiarviota Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määräyksestä mielenterveyslain (1116/1990) nojalla suorittavalla on oikeus saada maksutta sekä salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä mielentilatutkimusten ja väkivaltariskiarvioiden suorittamiseksi välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaiselta, hyvinvointialueelta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, potilasvahinkolautakunnalta, eläkesäätiöltä ja muulta eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta, sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 4 §:n 2 kohdassa tarkoitetulta palveluntuottajalta, joka tuottaa sosiaali- tai terveyspalveluja yksityisoikeudellisessa muodossa, sekä apteekilta. Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnalla on oikeus saada vastaavat tiedot sille tämän lain 3 a §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———————

14.

Laki

rikosvahinkolain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosvahinkolain (1204/2005) 13 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

13 §

Laitokseen sijoitetun aiheuttama esinevahinko

Tämän lain nojalla korvataan esinevahinko, jonka on aiheuttanut:
— —
2) mielisairauden tai muun mielenterveydenhäiriön, mielentilatutkimuksen, väkivaltariskiarvion, tartuntataudin, kehitysvammaisuuden, päihteiden käytön, päihtymyksen taikka muun näihin verrattavan syyn vuoksi tahdostaan riippumatta laitokseen sijoitettu tai säilöön otettu henkilö;
— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

15.

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 27 kohta, sellaisena kuin se on laissa 277/2019, seuraavasti:

24 §

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:
— —
27) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja rikoksesta syytetylle tehdystä oikeuspsykiatrisesta mielentilatutkimuksesta, rikoksesta syytetylle tai tuomitulle tehdystä oikeuspsykiatrisesta väkivaltariskiarviosta, nuoresta rikoksesta epäillystä laaditusta seuraamusselvityksestä, nuorisorangaistuksen rangaistusajan suunnitelmasta, yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen tai 21 vuotta täytettyään rikoksen tehneen ehdollisen vankeuden valvonnan seuraamusselvityksestä, valvontarangaistuksen edellytysten selvittämisestä, rangaistusajan suunnitelmasta, vapauttamissuunnitelmasta, valvontasuunnitelmasta tai elinkautisvangin vapauttamismenettelyä tai yhdistelmärangaistukseen kuuluvaa valvonta-aikaa varten annetusta lausunnosta;
— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

16.

Laki

oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) 9 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 278/2019, seuraavasti:

9 §

Salassa pidettävä oikeudenkäyntiasiakirja

Oikeudenkäyntiasiakirja on pidettävä salassa siltä osin kuin se sisältää:

— —

4) tietoja rikoksesta syytetylle tehdystä oikeuspsykiatrisesta mielentilatutkimuksesta, rikoksesta syytetylle tai tuomitulle tehdystä oikeuspsykiatrisesta väkivaltariskiarviosta, nuoresta rikoksesta epäillystä laaditusta seuraamusselvityksestä, nuorisorangaistuksen rangaistusajan suunnitelmasta, yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen tai 21 vuotta täytettyään rikoksen tehneen ehdollisen vankeuden valvonnan seuraamusselvityksestä, elinkautisvangin vapauttamismenettelyä tai yhdistelmärangaistukseen kuuluvaa valvonta-aikaa varten annetusta lausunnosta tai rikosrekisteristä;

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

17.

Laki

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain (1139/2007) 4 a §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa 301/2013, seuraavasti:

4 a §

Instituutin tiedonsaantioikeus

Instituutilla on salassapitosäännösten ja tuomioistuinten antamien salassapitomääräysten sekä muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus pyynnöstä saada maksutta instituutin tutkimus- ja seurantatehtävien toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja seuraavasti:

— —

9) Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta tiedot oikeuspsykiatrisista mielentilalausunnoista ja tiedot väkivaltariskiarvioista;

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____